

17.1.2017
OM 35/013/2016

OIKEUSMINISTERIÖ

**Oikeusministeriön hallinnonalan
toiminta- ja taloussuunnitelma
vuosille 2018–2021**

Sisällysluettelo

1	STRATEGINEN KEHYS	3
1.1	Toimintaympäristön muutokset	3
1.2	Suunnittelukauden prioriteetit	5
1.3	Poikkihallinnollisuuden edistäminen	6
2	OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN STRATEGIAKARTTA	7
3	MERKITTÄVÄT UUDET MENOT	13
4	LIITE	15

1 Strateginen kehys

Yhteiskunnallisen perustehtävänsä täyttämässä oikeusministeriö noudattaa korkeaa eettistä tasoa ja valtionhallinnon arvoja, jotka rakentuvat demokraattisen oikeusvaltion ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan arvopohjalle. Valtionhallinnon yhteiset arvot ovat *toiminnan tuloksellisuus, avoimuus, laatu ja vahva asiantuntemus, luottamus, palveluperiaate, puolueettomuus ja riippumattomuus, tasa-arvo sekä vastuullisuus*.

Oikeusministeriö luo toiminta-ajatuksensa mukaisesti osana valtioneuvostoa oikeuspolitiikan linjoja, kehittää säädöspolitiikkaa ja ohjaa hallinnonalaansa. Ministeriön pysyvä perustehtävä on määritelty lainsäädännössä. Oikeusministeriön tavoitteena on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, jossa jokainen voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

1.1 Toimintaympäristön muutokset

Oikeusjärjestelmän vakaa ja luotettava toiminta on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys. Oikeudenmukainen yhteiskunta perustuu luottamukseen ja yhteistoimintaan.

Yhteiskunnan monimuotoistuminen ja moniarvoistuminen sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin luovat haasteita myös hyviksi ja tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille. Kasvatvat erot voivat myös olla haaste kansanvallan ja perusoikeuksien toteutumiselle. Muutoksessa on entistäkin tärkeämpää huolehtia oikeusjärjestelmän selkeydestä, oikeusturvasta, tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen johdonmukaisuudesta sekä kansalaisten osallistumismuotojen monipuolisuudesta ja heikommassa asemassa olevien suojasta. Yritystoiminnassa kansainvälistyminen koskee enenevässä määrin myös pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Lainsäädäntöratkaisuilta edellytetäänkin nyt monella sektorilla ennakkoluulotonta ja innovatiivista uutta ajattelua.

Korkealaatuinen ja tehokas oikeuslaitos lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Se myös säästää kustannuksia muilla hallinnonaloilla ja edistää yhteiskunnan taloudellista toimivuutta ja voi myös osaltaan estää syrjäytymiskehitystä. Oikeuslaitoksen toimintakyvystä huolehditaan. Luodaan edellytyksiä sille, että oikeudenhoidon resursseja voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisesti muun muassa siten, että tuomioistuinten käsiteltäväksi päätyvät vain ne asiat, joissa on todellista oikeussuojan tarvetta. Voimavarojen käytön kannalta merkitystä on myös sillä, miten joustavasti tuomioistuin voi valita tarkoituksenmukaisimman ratkaisukokoonpanon.

Valtion talous kärsii hitaan kasvun, tuotantorakenteen muutoksen sekä väestön ikääntymisen epäsuotuisista vaikutuksista. Työttömien määrän arvioidaan pysyvän korkealla tasolla. Kotitalouksien velkaantumistaso ja tulottomien kotitalouksien määrä ovat jatkaneet kasvuaan eikä merkittävää muutosta ole nähtävissä. Tämä yleinen heikko taloudellinen tilanne heijastuu koko oikeuslaitoksen toimintaan. Asia- ja velallismäärät kasvavat, mikä vaikuttaa työmääriin ja toiminnan kustannuksiin. Uusien maksuhäiriömerkintöjen ja luotto-tietorekisteriin merkittyjen henkilöiden määrä on pitkään ollut kasvussa.

Euroopan turvapaikanhakijakriisin vuoksi kansainvälistä suojelua hakevien määrä on myös Suomessa kasvanut merkittävästi. Kansainvälistä suojelua Suomesta saavien perheenjäsenten odotetaan hakevan oleskelulupaa Suomeen, joten oleskelulupahakemukset perheenyhdistämisen perusteella tulevat myös lisääntymään merkittävästi.

Tuomioistuinelaitoksen toimintaympäristön ulkoiset muutokset, kuten kansainvälistyminen ja monikulttuuristuminen, turvapaikka-asiamäärien lisääntyminen, yhä monimutkaistuvampi oikeudellinen sääntely, EU-oikeuden merkityksen lisääntyminen tuomioistuinten toiminnassa ja erityisalojen syvällistä asiantuntemusta vaativien asioiden lisääntyminen asettavat tuomioistuinten toiminnalle suuria haasteita.

Oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan toimintaympäristön ulkoiset muutokset, kuten kansainvälistä suojelua hakevien turvapaikanhakijoiden määrän kasvu, väestön ikääntyminen, heikentyneestä taloustilanteesta aiheutuva syrjäytyminen ja asiakaskunnan kansainvälistyminen lisäävät oikeudellisen palvelun tarvetta ja edellyttävät oikeusavulta ja yleiseltä edunvalvonnalta aiempaa laajempaa asiantuntemusta.

Ulosoton asia- ja velallismäärät ovat edelleen korkealla tasolla. Yhteiskunnan heikon taloudellisen tilanteen arvioidaan heijastuvan ulosottolaitoksen toimintaan kasvattamalla asia- ja velallismääriä sekä toiminnan kustannuksia.

Suomen rikollisuustilanne on pysynyt viime vuosina vakaana ja kaikkien rikosten väkilukuun suhteutettu määrä on kansainvälisesti vertaillen alhainen. Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tietoon tulleiden rikosten määrässä ei tapahtunut v. 2015 suuria muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Rikosten määrä väheni 1,1 %. Petosten ja erityisesti maksuvälinepetosten määrä on 2000-luvulla kasvanut huomattavasti. Vuosituhannen alkuun verrattuna petosten määrä on kaksinkertaistunut ja maksuvälinepetosten määrä miltei nelinkertaistunut. Suuri osa maksuvälinepetoksista tapahtuu ulkomailla. Vuonna 2015 tietoon tuli kaikkiaan 33 900 pahoinpitelyrikosta, mikä oli 2,9 % enemmän kuin v. 2014. Törkeät pahoinpitelyt vähenivät 5 %. Henkiriikollisuus on viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana selvästi vähentynyt, vaikkakin vuotuiset vaihtelut ovat olleet suuria. Raiskausrikoksia tuli tietoon 1 052, mikä on 4,3 % edellistä vuotta enemmän. Lapsen seksuaaliset hyväksikäytöt vähenivät 13,1 %.

Poliisille ilmoitettujen seksuaalisten ahdistelujen määrä on selvästi lisääntynyt. Suurelta osin tämä johtuu v. 2014 voimaan tulleesta lainmuutoksesta, jonka myötä ahdisteluja on voitu tutkia omalla rikosnimikkeellä.

1.2 Suunnittelukauden prioriteetit

Vahvistaakseen oikeusministeriön yhteisten tavoitteiden toteutumista ministeriö on määritellyt tärkeimmät hankkeet suunnittelukaudelle. Nämä hankkeet koskevat horisontaalisesti koko ministeriön hallinnonala ja toteuttavat hallinnonalan strategiakartan tavoitteita. Ne myös liittyvät kiinteästi hallitusohjelman toimintasuunnitelman kivijalkaan. Valinnassa on kiinnitetty huomiota hallinnonalan toimintaympäristön muutostekijöihin. Hankkeiden toimeenpano aikataulutetaan ja vastuutetaan ja niiden toimeenpanoa seurataan.

1. Ministeri Lindströmin oikeudenhoidon kehittämisohjelman toimeenpano, erityisesti
  - Rakenneuudistukset ml. tuomioistuinhallinnon kehittäminen
  - Uudistetaan sääntelyä oikeudenkäyntimenettelystä ja muutoksenhausta hallintoasioissa, ja kehitetään korkeinta hallinto-oikeutta ennakkopäätöstuomioistuimen suuntaan.
  - Oikeusavun kokonaissuunnitelma
2. Turvapaikka-asioiden käsittelyn tehostaminen hallinnonalalla. Varmistetaan, että turvapaikkajuttujen käsittelykustannukset eivät kasva määrärahapäästösten tasosta.
3. Oikeusministeriön hallinnonalan toimintaa kehittävät ja tuottavuutta parantavat tietojärjestelmä-hankkeet ja niitä tukevat yhteiset kehittämiskohteet. Varmistetaan, että ICT-hankkeiden kustannukset eivät ylitä suunnitellusta, aikataulut eivät pitene, ja että ne tuottavat tavoitellut hyödyt.
  - Syyttäjien ja yleisten tuomioistuinten aineistopankkihanke (AIPA)
  - Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähanke (Roti)
  - Hallinto- ja erityistuomioistuinten toiminnanohjaus- ja dokumentaationhallintajärjestelmähanke (HAIPA)
  - Ulosottotoimen rakenneuudistuksen ICT-hanke (URA-ICT)
  - Toimisto- ja viestintäjärjestelmien valtavirtaistamishanke
  - Yleisissä vaaleissa käytettävä nettiäänestysjärjestelmä, eteneminen esiselvityksen pohjalta
  - Oikeusrekisterikeskuksen viranomaistoiminnan tietojärjestelmien kehittäminen (eORK)
  - Hankkeiden yhteentoimivuuden ja kustannustehokkuuden varmistaminen arkkitehtuurityöllä sekä yhteisten tietojärjestelmäpalveluiden käytöllä; hankkeiden tietohallinnollinen tukeminen; hankkeiden säännöllinen arviointi riskienhallinnan näkökulmasta

1.3 Poikkihallinnollisuuden edistäminen

Yhtenä keskeisenä tavoitteena on lisätä toiminnan poikkihallinnollisuutta ja yhteistyötä. Ministeriön sisäistä, hallinnonalan eri toimialoja koskevaa sekä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa toteutettavaa tietojenvaihtoa ja yhteistyötä pyritään lisäämään ja parantamaan eri hankkeiden valmistelun yhteydessä. Ministeriö määrittelee hallinnonalan poikkihallinnollisen yhteistyön teemat ja toimet niiden edistämiseksi.

Erityisesti tällaisia hankkeita ovat

- Asetetaan ministeriön sisäisen johtamisen, organisaation ja toimintakulttuurin kehittämishanke.
- Parannetaan ministeriön tutkimustoiminnan suunnittelua ja koordinointia, päivitetään ministeriön tutkimusstrategia.
- Rikosprosessin tehostaminen ja nopeuttaminen (poliisi-syyttäjä-tuomioistuimet -ketju)
- Muiden ministeriöiden avustaminen perus- ja ihmisoikeuksista johtuvien vaatimusten huomiointamisessa näiden lainvalmisteluhankkeissa
- Vankien sosiaali- ja terveydenhuolto sote-uudistuksessa
- Vankien koulutusjärjestelmän kehittäminen
- Osallistutaan Suomi 100 -hankkeeseen
- Ajankohtaisten saamelaisasioiden muodostama kokonaisuus pyritään ratkaisemaan
- Hallinnonalan tulosohjausverkosto tekee ehdotukset hallinnonalan strategiakartan vaikuttavuustavoitteiden mittareiden kehittämiseksi sekä yhteisiksi henkilöstö-, talous-, ICT- ja toimitalajohtamisen tavoitteiksi ja -mittareiksi.

2 Oikeusministeriön hallinnonalan strategiakartta

Seuraavilla viidellä sivulla olevassa oikeusministeriön hallinnonalan strategiakartassa on kuvattu hallinnonalan visio vuodelle 2025 sekä hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, toiminnalliset tulostavoitteet, henkilöstötavoitteet ja talouteen liittyvät tavoitteet sekä hallinnonalan keskeiset toimenpiteet näiden tavoitteiden ja vision saavuttamiseksi.

Strategiakartassa valkoisella pohjavärillä olevat tavoitteet ja toimenpiteet on johdettu hallitusohjelmasta, hallituksen toimintasuunnitelmasta tai muusta valtioneuvostotason asiakirjasta. Strategiakartassa violetilla pohjavärillä olevat tavoitteet ja toimenpiteet ovat oikeusministeriön hallinnonalan omista lähtökohdista muodostettuja tavoitteita ja toimenpiteitä.

VISIO 2025: Avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, jossa jokainen voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen

Oikeusministeriön hallinnonala

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet (ASIAKAS, KANSALAINEN)

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat. Kansalaiset osallistuvat ja vaikuttavat valmisteluun ja päätöksentekoon. Julkinen hallinto on avoin ja herättää luot-

Oikeusjärjestelmä muodostaa johdon-mukaisen kokonaisuuden, joka tukee ennakoitavuutta ja yhden-vertaisuutta. Lainsäädäntö on selkeää

Lainsäädäntö mahdollistaa kansalaisten toiminnan ja valinnan vapauden ja siten lisää toimeliaisuutta ja hyvinvointia

Heikomman osapuolen suojasta huolehditaan

Sähköinen asiointi ja palvelut ovat asiakaslähteisiä

Oikeusturva toteutuu käytännössä

Rikosvastuu toteutuu tehokkaasti. Rikollisuus ja sen haitat vähenevät, turvallisuus ja sen tunne lisääntyvät

Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet (PROSESSIT, ORGANISAATIO, JOHTAMINEN, INFRA)

Valtioneuvostossa noudatetaan hyvän lainvalmistelun menettelytapoja

Organisaatorakenne ja toimilaverkosto ovat tarkoituksenmukaiset ja samalla tukevat henkilöstön osaamisen vahvistamista

Tietojärjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa

Kokonaisarkkitehtuuria noudatetaan ja yhteisiä alustoja hyödynnetään

Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan

Hallinnonalan sisäinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö ja kehittäminen lisäävät toiminnan vaikuttavuutta

Henkilöstötavoitteet

Johtaminen on innostavaa ja esimiestyö tukee tuloksellista toimintaa

Osaamisen kehittäminen ja uudistuminen ovat osa normaalia toimintaa

Henkilöstöpolitiikka on oikeudenmukaista ja mahdollistaa henkilöstön jous-

Henkilöstöllä on hyvä henkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky

Talouteen liittyvät tavoitteet

Toiminnan strategisuus vahvistuu uudistuneen tulosohjauksellisen mallin mvötä

Toiminta ja talous ovat tasapainossa ja yhteensovitettu strategisten linjausten pohjalta

Toiminta on kustannustehokasta

Taloudellinen liikkumavara (puskuri) mahdollistaa kehittämisen

Oikeusministeriön hallinnonala

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet (ASIAKAS, KANSALAINEN)

Perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat. Kansalaiset osallistuvat ja vaikuttavat valmisteluun ja päätöksentekoon. Julkinen hallinto on avoin ja herättää luottamusta

Oikeusjärjestelmä muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden, joka tukee ennakoitavuutta ja yhdenvertaisuutta. Lainsäädäntö on selkeää

Lainsäädäntö mahdollistaa kansalaisten toiminnan ja valinnan vapauden ja siten lisää toimeliaisuutta ja hyvinvointia

Heikomman osapuolen suojasta huolehditaan

Sähköinen asiointi ja palvelut ovat asiakaslähtöisiä

Oikeusturva toteutuu käytännössä

Rikosvastuu toteutuu tehokkaasti. Rikollisuus ja sen haitat vähenevät, turvallisuus ja sen tunne lisääntyvät

Hallinnonalan (ml. OM) toimenpiteet

Huolehditaan siitä, että lait valmistellaan perustuslain mukaisiksi

Laaditaan perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma

Laaditaan demokraatiopoliittinen toimintaohjelma

Toteutetaan Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistus

Osallistutaan kansalaisyhteiskunnan ja vapaaehtoistyön toimintaedellytysten kehittämiseen

Jatketaan kansalliskielistrategian toimeenpanoa

Valtioneuvostossa laaditut säädösehdotukset tarkastetaan lakitekniseltä kannalta

Osallistutaan lainvalmistelutyön osaamisen parantamiseen ja lakien vaikutusarvioinnin arviointilautakunnan perustamiseen

Osallistutaan säädösten sujuvoittamistyöhön ja perataan säädökset, jotka eniten haittaavat kansalaisten arkea ja yritystoimintaa

Sujuvoitetaan asunto-osakeyhtiön päätöksentekoa peruskorjaus, esteettömyys- ja täydennysrakentamisessa.

Arvioidaan lunastuskorvauksen määräämistä koskevan lainsäädännön kattavuus ja yhtenäistämistarve

Tehdään lapsen huolto- ja tapamisoikeuslainsäädännön uudistus

Parannetaan rikoksen uhrin asemaa rikosprosessissa

Luodaan kokonaisarkkitehtuuri, jolle asiointipalvelut perustuvat

Kehitetään sähköisiä demokraatiapalveluita ja seurataan niiden toimivuutta

Laajennetaan etäpalvelua oikeusavussa ja edunvalvonnassa

Valmistellaan ja otetaan käyttöön AIPA, URA-ICT ja HAIPA

Keskitetään summaaristen riita-asioiden käsittelyä

Kehitetään prosessioikeudellista sääntelyä Oikeudenhoidon uudistamisohjelman mukaisesti

Laajennetaan hallinnollisten sanktioiden käyttöalaa ja selkiytetään sääntelyä

Oikeusavun kokonaisu suunnitelmaa toteutetaan laadittavan toimenpideohjelman mukaisesti

Ryhdytään toimenpiteisiin turvapaikka-asioiden käsittelyn tehostamiseksi

Laaditaan rikosten torjuntaohjelma ja korruption vastainen strategia

Harmaan talouden toiminta tunnistetaan ja sitä torjutaan yhdessä muiden viranomaisten kanssa

Valmistellaan tutkintavankeutta ja sen vaihtoehtoja koskeva lainsäädäntö

Oikeusministeriön hallinnonala

Toiminnalliset tuloksellisuustavoitteet (PROSESSIT, ORGANISAATIO, JOHTAMINEN, INFRA)

Valtioneuvostossa noudatetaan hyvän lainvalmistelun menettelytapoja

Organisaatorakenne ja toimitalverkosto ovat tarkoituksenmukaiset ja samalla tukevat henkilöstön osaamisen vahvistamista

Tietojärjestelmät ovat käyttäjäystävällisiä ja tukevat toimintaa

Kokonaisarkkitehtuuria noudatetaan ja yhteisiä alustoja hyödynnetään

Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan

Hallinnonalan sisäinen ja poikkihallinnollinen yhteistyö ja kehittäminen lisäävät toiminnan vaikuttavuutta

Hallinnonalan (ml. OM) toimenpiteet

Uudistetaan kuulemisohjeet, HELO-ohjeet ja vaikutusarviointiohjeet

Suunnitellaan 2020-luvun tuomioistuinhallinto ja -organisaatio ja jatketaan rakenneuudistuksia

Uudistetaan syyttäjälaitoksen organisaatorakenne

Uudistetaan oikeusaputoimistojen organisaatorakenne

Toteutetaan ulosoton rakenneuudistus (URA)

Uudistetaan Rikosseuraamuslaitoksen laitoksanta

Valmistellaan ja otetaan käyttöön AIPA, HAIPA ja ROTI. Kehitetään Uljasta ja Kostia

Otetaan käyttöön valtion yhteiset alustat ja palvelut, esim. palvelunäkymät

Lisätään videokuulemisen käyttöä kärjäoikeuksissa ja selvitetään video-tallenteiden käyttöä hovioikeudessa

Laajennetaan sakko-määräysmenettelyn käyttöalaa

Kehitetään vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja ja käytetään niitä monipuolisesti

Tietojenvaihtoa ja yhteistyötä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa parannetaan

Kehitetään vankien koulutusta ja kuntouttavia toimintoja osana yhteiskunnan normaali palveluita

Oikeusministeriön hallinnonala

Henkilöstötavoitteet

Johtaminen on innostavaa ja esimiestyö tukee tuloksellista toimintaa

Osaamisen kehittäminen ja uudistuminen ovat osa normaalia toimintaa

Henkilöstöpolitiikka on oikeudenmukaista ja mahdollistaa henkilöstön joustavan käytön

Henkilöstöllä on hyvä henkinen, fyysinen, eettinen ja sosiaalinen toimintakyky

Hallinnonalan (ml. OM) toimenpiteet

Edistetään ja tuetaan strategisten henkilöstötavoitteiden toteutumista ja vahvistetaan henkilöstösuunnittelua erityisesti jo päätettyjen ja tulevien rakenneuudistusten toteuttamiseksi.

Selvitetään mahdollisuudet lisätä oikeuslaitoksen eri toimijoiden yhteistä koulutusta

Lisätään henkilöstön kokemusta, osaamista ja keskinäistä arvontoa tehtäväkiertoa edistämällä

Kehitetään henkilöstön tehtäväkuvia huomioiden erityisesti monipuolisuus ja vaativuus

Lisätään johtamisen arviointia

Vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja keskinäistä arvontoa erityisesti ict-, toimitila- ja rakennemuutoksissa

Uudistetaan yhdenvertaisuussuunnitelmat

Oikeusministeriön hallinnonala

Talouteen liittyvät tavoitteet

Toiminnan strategisuus vahvistuu uudistuneen tulosohjauksmallin myötä

Toiminta ja talous ovat tasapainossa ja yhteensovitettu strategisten linjausten pohjalta

Toiminta on kustannustehokasta

Taloudellinen liikkumavara (puskuri) mahdollistaa kehittämisen

Hallinnonalan toimenpiteet

Toteutetaan nelivuotinen tulosohjausmalli ottaen huomioon lainkäyttöelinten riippumattomuus

Toimitilajohtaminen palvelee toiminnallista kehittämistä ja tuottaa taloudellisia hyötyjä

Kirjanpitoyksikköuudistuksen yhteydessä keskitetään taloushallintotehtäviä

Hyödynnetään suunnitelmallisesti ulkopuolista (erit. EU) rahoitusta

Suunnittelukauden alussa laaditaan nelivuotinen riskienhallinnan kehittämisohjelma

Niukkojen voimavarojen kohdentamisessa otetaan huomioon oikeusturva ja rikosvastuun toteutuminen sekä asioiden käsittelyketjut

Kieku-järjestelmää hyödynnetään laajasti ja tuottavuus paranee

Huolehditaan siirtyvien määrärahojen riittävydestä

Noudatetaan vuosikelloa ja parannetaan en-

Hankinnoissa selkiytetään rooleja ja saadaan aikaan resurssihyötyjä

Korotetaan tuomioistuinten perimiä maksuja ja laajennetaan maksullisuuden soveltamisalaa

3 Merkittävät uudet menot

Vuosina 2018–2021 hallinnonalan menot ja määrärahatarpeet kasvavat vuoden 2017 talousarvion mukaisesti tarkistettuun 14.4.2016 julkisen talouden suunnitelman määräraha-kehikseen verrattuna erityisesti seuraavilla tehtävälueilla.

1. Euroopan unionin **tietosuojauudistus** (asetus ja direktiivi) on hyväksytty ja tullut voimaan. Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan 25.5.2018 alkaen. Asetus edellyttää, että kukin jäsenmaa takaa itsenäiselle ja riippumattomalle lainvalvontaviranomaiselle riittävät määrälliset ja laadulliset resurssit tehokkaan lainvalvontatyön turvaamiseksi. Tietosuojauudistuksesta aiheutuu tietosuojavaltuutetun toimistolle lisämenoja.
2. Oikeusrekisterikeskuksen taloudellinen liikkumavara on kapea ja hallinnonalojen **eräistä säädösmuutoksista aiheutuu Oikeusrekisterikeskukselle** lisätehtäviä. Suunnitteilla olevasta sakon muuntorangaistusmenettelyn muutoksesta, tietosuoja-asetuksen ja -direktiivin voimaantulosta ja konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin sekä velkajärjestelyrekisterin uudistamisesta arvioidaan aiheutuvan Oikeusrekisterikeskukselle lisämenoja. Myös hallinnonalan ICT-liittymien rakentamisesta aiheutuu Oikeusrekisterikeskukselle lisämenoja.
3. Oikeusministeriö arvioi, että **turvapaikanhakijoiden oikeusturvamenot ja perheenyhdistämisasioiden** käsittelymenot kasvavat hallinto-oikeuksissa aiemmin arvioidusta tasosta.
4. Hallitusohjelman mukaan **sakkomenettelyn** (aikaisemmin rangaistusmääräysmenettely) **käyttöalaa laajennetaan** siirtämällä sen piiriin sakkorangaistukseen johtavat rikosasiat, joiden enimmäisrangaistus on enintään 2 vuotta vankeutta. Hallitusohjelmassa on **tästä johtuva säästö** tuomioistuimille ja syyttäjälaitokselle. Lisäksi hallitusohjelmassa on **Korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien asiamäärän vähenemistä koskeva säästö**. Asiamäärän vähenemistä perustellaan hallitusohjelmassa oikaisumenettelyn käyttöalan laajentamisella valitusmenettelyjen yksinkertaistamiseksi sekä valituslupamenettelyn käyttöalan laajentamisella hallintolainkäytön piiriin kuuluvissa asioissa. Oikeusministeriön arvio säästömahdollisuuksista on merkittävästi pienempi kuin mitä 14.4.2016 julkisen talouden suunnitelmassa on arvioitu. Oikeusministeriö katsoo, että toteutumatta jäävät säästöt tulisi korvata rikesakkojen korotuksesta kertyvällä lisätulokertymällä (hallituksen esitys rikoslain ja pysäköinninvalvonnasta annetun lain muuttamisesta on annettu 4.2.2016) ja ylikuormamaksun kolminkertaistamisesta kertyvällä lisätulokertymällä (laki ylikuormamaksusta annetun lain 5 § muuttamisesta tuli voimaan 1.1.2016).
5. Suunnittelukaudella oikeuslaitokselle arvioidaan tulevan aiempaa enemmän **vihapuheita** koskevia rikosjuttuja, koska poliisi tehostaa vihapuheiden torjuntatyötään. Tämä edellyttää voimavarojen lisäämistä myös syyttäjälaitoksessa, tuomioistuimissa ja oikeusavussa. Tarkoitus on myös, että Rikosseuraamuslaitokselle lisätään voimavaroja väkivaltaisen radikalisoitumisen torjuntaan sekä ääriliikkeiden toiminnan ennaltaehkäisyyn vankiloissa.

6. Valtioneuvosto linjasi 24.10.2016, että Suomessa otetaan käyttöön, nykyisten äänestysmenettelyiden rinnalle, **nettiäänestys** kaikissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä. Linjauksen toteuttamiseksi oikeusministeriö asettaa aluksi työryhmän, joka laatii vuoden 2017 aikana JHS172-suosituksen mukaisen esiselvityksen nettiäänestyksen käyttöönotosta. Varsinainen kehittämishanke aloitetaan vuonna 2018 ja sen arvioidaan kestävän joitakin vuosia. Valmis nettiäänestysjärjestelmä tulisi olemaan yksi vaalitietojärjestelmän osajärjestelmä. Nettiäänestysjärjestelmän kehittämisestä aiheutuu merkittäviä lisämenoja.

4 LIITE

Vuosina 2017–2020 annettaviksi suunnitellut hallituksen esitykset sekä osallistuminen EU- ja kansainvälisten lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun.

1. Vuosina 2017–2020 annettavat keskeiset hallituksen esitykset

Laajat

- HE tutkintamääräysdirektiivin voimaan saattamisesta (2017)
- HE lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta (2017)
- HE maksupalvelulain muuttamisesta (direktiivin täytäntöönpano) (2017)
- HE osakeyhtiölain muuttamisesta (selvitettyjen muutostarpeiden toteuttaminen) (2017)
- HE nimilain uudistamisesta (2017)
- HE oikeudenkäyntimenettelystä hallintoasioissa (2017)
- HE maksukyvyttömyysasetuksen täytäntöönpanemiseksi (2017)
- HE konkurssilain tarkistamisesta (EU:n maksukyvyttömyysasetuksen edellyttämät muutokset ja konkurssimenettelyn yksinkertaistaminen) (2017)
- HE rikosprosessin keventämisestä (2017)
- HE Ahvenanmaan itsehallintolain uudistamiseksi (2017)
- HE henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi (2017)
- HE tietosuojadirektiivin täytäntöönpanemiseksi (2017)
- HE ulosottokaaren muuttamisesta (2017)
- HE kärjäoikeuslain muuttamiseksi kärjäoikeusrakenteen osalta sekä eräiden erityisten asiar ryhmien oikeuspaikkaa koskevien säännösten uudistamiseksi (2017)
- HE sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (2017)
- HE ROTI-järjestelmän edellyttämiksi lainsäädännön muutoksiksi (2019)
- HE syyttäjälaitoksen organisaation uudistamisesta (2018)
- HE saamelaiskärjäläiksi (2017)
- HE vaali- ja puoluelainsäädännön muuttamisesta (itsehallintoalueista (SOTE) johtuvat muutokset)

Suppeat

HE laiksi eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annetun lain muuttamisesta (2017)

HE sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta (rangaistusmääräysmenettelyn laajentaminen) (2017)

HE laiksi oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta (summaaristen asioiden käsittelyn keskittäminen eräisiin käräjäoikeuksiin) (2017)

HE valmismatkalain muuttamisesta (direktiivin täytäntöönpano) (2017)

HE asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta (purkava lisärakentaminen, huoneiston käyttötarkoituksen muutos) (2017)

HE rikoslain muuttamisesta (ehdollisen rangaistukset ja oheisseuraamukset) (2017)

HE rikoslain muuttamisesta (ensikertaisuussäännös) (2017)

HE sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanotehtävien siirtämisestä ulosottolaitokselta Rikosseuraamuslaitokselle (2018)

HE Eurojustista ja (mahdollisesti) Euroopan syyttäjänvirastosta (EPPO) annettavien asetusten täydentämisestä kansallisella sääntelyllä (2017–2020)

HE saamen kielilaiksi (2017)

2. EU- ja kansainvälinen säädösvalmistelu

Osallistutaan EU- ja kansainväliseen säädösvalmisteluun oikeusministeriön kansainvälistä yhteistyötä koskevien linjausten mukaisesti erityisesti Euroopan unionissa, sekä mm. Pohjoismaisen yhteistyön, Euroopan neuvoston, Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin, YK:n alajärjestöjen ja UNIDROIT`n puitteissa.